

# درگاه

اوبش کونده برنشر اولنور

برنجی لینه : برنجی جلد

نومرو : ۸

۵ آغستوس ۳۳۷

## استانبولك ونبش سېكوتى

تورك موسيقىسك قىرى — بوسوك سېكته

قادر استانبولك آتېق براق بېرندە تورك اصولى سازطافى واردى. اېى بېرماندن بىر نېر دولجېه اكلنجه بىرلېك عددى ده آرئدى. بىر كېچى وغلطەدن صوكره اسكى تېسە قېشلە مېزك كرك مېدان، كرك ده تاراجە كىزارلى قارشىلقى اوراق تېك، باراقە قېرەلرە قايلان ش كورونو بوز. شېمدى سركە جېدن شېشىلە كېچىقت، تراموا بېلە كېدن بىر تورك بواكلنجه بىرلېكە بەضا اېى، بەضا كوتو چانان تېسېلر، پېشەرلر، شىرقىلر اېشىدىور. شىرتىلېك بېك چوغى شاپقىلى بىرلر مېشەر كې طوب دولر. تورك موسيقىسك، بېلە بېرماندە، بېرندە بىرە بوقادر اكلشافنە سېب نەدر؟ اكلماق اېستەك. وقوف صاحې بىرلېك اوكرەكەكە صوك زمانلرە اكلنجه بىرلېك روسيەدن مېھجرت اېدن ارباب ومامەر روس لوقاطە جېلرې الەلش، قازانچىلرې بىر شېردك خويىنە وصوبە كورە آرئېرەمى، بوقدن وار اېتېكى بېلن بوآداملر، تورك موسيقىسك مسلمان وخىستېان مېطدە بېك زىادە رواجدە اولدىنى سىز مېشەر، اكلنجه بىرلېك تورك سازطافىلرې كېتېمېشەر، بالخاصە ارمنى وىرې روملرې چىكشېلر، روس لوقاطەلرې جايېر جايېر اېشلەمكە باشلايچە، روم مېخانەلرې دە، رقابت بلاسى بوزىدن تىقايەدە قوبولمېشەر. بونىكچون تورك استانبولك مانى قارشىستەدە بوقادر ساز وارمېش!

استانبولە تورك حىرك موسيقىسېلە مېخلط مەصرلەر بوشوڭى قېدايېكى فاندەل كوردك.

فرانسېزىدە تورك اىلرې. — بېن

نسخەلرە بېرندە «مركور دوفرانس» دە نەبە دائر اولەرق نىشر اولونان بىر تېقەدن بىت اېتمەك. بىر كېچى مېجموعەكە تۈز اېتادىلىدىن بىر كېن نسخەلرە نامى كالاك «اىتەبە — سركەشتەلىك» اسمەندەكى رومانىك تېقەرق اولوندىنى كوردك. رومان دىھانېتە اېرەمېشەر: يالېكز انتشار اېدن قىسملرە جىرافايە، شىروادىتە، اسارتە واسىرلەر، ازدواجە وعادتلەر دائر شېمدى بوقادر آوروپادە قىمەزدە انتشار اېدن اىرلردن دىھا دوغرو كورولش ويازلىش

بىاسى جىدىتلە صوردى: — نە وار؟ آلايى ايدىورسك؟  
ياقوف صافىتلە: — نېمى، دېدى، نە بېلە؟  
— دېدىم.. آلايى ايدەك بىرشى بوقكە..  
صوئىدىلر.  
دالەلەلر شىرېلرېسى آراسىندە قوللارېنە بىرلېك ياخود مشفق چاغىرەلر كې بىرشى كاپوردى.  
مترجمى: ملى غالب  
مافىم غوركى

جاذب اولوبوردى. قوملە دوغرو قوشان يورولان بىلەز دالەلر بېلە كوندوزكى قادر شىن وتېر شارېلەمېوردى.

مالوا:

— نەدن، دېدى، حالا بورادەم. كېتەلمىم.  
واسىلى قىمەلەلەدى، واوغلنە باقىدى. صوكرا مالوا بىر صوردى.

— مېلەك نە؟ بېكە، شېمدى آى دوغار.  
— آيەلرۈم وار؟ قورقېورم. بورادن كېچەلېن اېلك دېمە كېدېور دېك يا!

ياقوف باباسىنە باقىدى ونظرلرەندەكى استىزاي كېزەك اېچون كوزلرې بومدى، صوكرا مالوا بىر باقىدى، اودە اوكا باقىوردى، جانى صېقىلدى.

واسىلى، خىشود سىز لالە:

— بېك اعلە، دېدى، كېت.

مالوا دوغرولدى، مەسەدە آلدى وساحل بويىدن اغير اغير يورودى. آياقلىرىنە قادار بورالانان دالەلر اونىكلە اوينا شىمى اېستېور كېدېلر. سەدە آلتون چىچىكار، بېلەزىلر تېرەك تېرەك يانېوردى. مالوا اوزاملاشدىچە آتېق تېرەك بوزى شىققە رىككى عكس اېتدېوردى.

مالوا، كور وېكسكە سىلە:

«سەكېم... چايرىكل»  
سى سېنەمە صېققىم اېچون..»

شىرقىسى سويلېوردى.

واسىلى بىلە كەلدىكە مالوا دورمېش اولى

چاغىرېوردى. خىدلە توكوردى، دوشوندى.

— نې قېزدېرقى استەبور مەسەقارە!

ياقوف دە:

— واى واى، دېدى، باق شىرق سويلېور.

مالوا آرتق قازا كلفدە برأسىرلەكەكى كورونىوردى.

«بو اېكى بىياز قوش كې

مەچكىرە اىزىكە»

سىسى دىكزە يايىلېوردى. ياقوف اېچى چىكەرك

بوتون وجودىلە اومەيچ سوزلرەك كەلدىكى جەتە

دوئدى واسىلىك قالېن وچدى سىسى.

— آكلاشېلېور كە طوبراق بېلە اوبوشاماداك!

دېدى.

ياقوف تەجىب بېلە باقىدى وېلك وضمېتى آلدى:

شىرقىك مەيچ كەلرې دالەلەلر كورلېسىلە

بوغولەرق داغىق بىر حالە اونلەرە كاپوردى:

«آه بۇ كېچە..

يالېكز باتامەچم»

واسىلى قومەدە دېرەشەرك، كدرلى كدرلى

باغىرېوردى:

— كېچە اولدىنى حالە حالا صېجاق.. اوت..

نە صېجاق مەلون مەلكت..!

ياقوف: يوزى چوېرەرك تىردە بېلە:

— قوم، دېدى، حرارق مېخافىلە ايدىيور.

دوقوياجق، حېوانلەر باقاجق، چوجق دوغوراجق. كەندىنە نە قالېور؟ قوجاسك دايانغى اېلە كەلرې... واسىلى «اولازكە.. دايانق..» دېمەلوانك لافى كەمەك

استىدېسە مالوا آلدېرمان دوام اېتدى:

— حالېوكە بورادە بىن كېمەكە دېك.. بىر

دىكز قوشى كې سىرېست، استىدېك بىرە اوچارم.

كېمە بولى كەسەم، كېمە بىكە دوغوناماز.

واسىلى طاقىلەرق، طاش آتدى:

— يا، دوقونەلر؟

مالوا، خىفېچە:

— كوتى كورور، دېدى وبارلەدان كوزلرې

سوندى. واسىلى آلدېرىش سىز بىر كولوشلە:

— او..و..سن!.. هم كىتاش، هم ضەيفەك.

كويە قادىن حىيات اېچون لازم بىرەلوقدر. حالېوكە

بورادە ذوق اېچون..

وبروققەدن سوكرا علاوه اېتدى:

— وكنە اېچون..

بولرەك مەاورلرې بېتېچە ياقوف دالەلېن دالەلېن

اېچى چىكەرك:

— انسانك، بو دىكز اوجى بوجانې بوق

دېچىك كاپور. دېدى. اوبىدە اوكلرەندەكى تىھا

كەندىكە باقىدىلر. دەلىقانى، قوللارېنې آچەرق:

— كاشكە، دېە باغىرى، ھېسى طوبراق

اولسە.. انسان جىقت سورەبىلە!

بىر مەفدلەنە:

— ماشامالە.. دېدى وحرارتلى آرزوسى

سويلېكەندىن دولابى قىزاران اوغلنى، بىر حرىك

اېلە تصدىق اېتدى. اوغلنك سوزلرەندە ازاضى مېتېنى

اېستەك اوكا طانلى كاپوردى. دوشوندىكە بىلكە

بومىت اولى تىكارار كويە جلب اېدەك، كەندىسى

مالوا اېلە قالاچق وھرىش اسكىسى كې اولەجقدى.

— تەوت، ياقوف، نە اې سويلەك. اشته

بىر كويى بېلە دوشوغلى. كويى طوبراق سايەستە

قوتلرد. طوبراقى اولورسە باشار، طوبراقدن

آبرلەمى حالى بېتېكدر. طوبراقىز كويى كوكسىز

آغاچ كېدر. اونىكلە ھرىش بېلەبېلەر، فقط اوياشاياماز،

چورور آرتق كەندىستە او آغاچ كوزللكى قالااز؟

كەندىش، بونولشدر، كوسترىشى قالاامشدر.

تەوت، ياقوف، نە دوغرو بىرلاف سويلەك.

دىكز مشەمە رىكلەر بورومىن اولان دالەلەلرەك

موسىقىسى اېلە كوتىنى قارشىلاپور، سېنەستە

كەمېوردى.

— كوتىن مائاركن صانېورمە روم ادر.

واسىلى مالوا بىر خطاباً: «مەيچىمى؟» دېدى.

مالوا، سكوت اېتدى. ياقوفك ماوى نظرى

دىكز اوزاقلىرەندە دولاشىوردى. اوزون زمان

اوبىدە بۇكوككە صوك دېقەلرەك تولىستە باقىدىلر.

تېمەك آلتىدە قور سونىوردى. كېچە شېمەيدىن

سايە كولەكە يايور. صارى قوم قازارېوردى. دىكز

قوشلرې غائب اولمشى. ھرىش ساكن، رۇياوى،

درگاه

کثیرمکه کافی کلهجی طن ایدلشد. سهام الهام مطرداً بوضوح اوزرنده یازمش بسط شمرلردن مشکلی (۲۵۲) صحیفه لک بووک برجموعه در کورولو بورک، خلیل نهادیک افندی بوواید فاضل احمدک معنیدر. فقط مع الاشف، فاضل احمدک، تقلید اسلافی، اولفون، کسکین و مؤثر بز ذکاک تجلیاته وحرکاته معکس اولقی صورته مقلد لرصنی وجوده کپره جک قدر رغبت بولیدنیک سبی معبارجه لایقوله آکلا شامدینی کورولور.

ملکیتز الک وظریف مزاحک نشیو وعا بولیدنی ملکیتز. اونکچون تورکک «کولوش» بمحنده مشکاپند اولقده حتی وارور؟ «مزاح» منحصرأ «ذکا» ایشیدز. خلیل نهاد بکک قدما طرزنده کی آغر و مکمل لسانی محرم قصیده لری یازمه مجا دها اولوریشی اولمازیمیدی؟ شاعرک استعدادی او بولده اولسه کرک.

«ناغور» آورو یاده — هند شاعری زایاندز. انات تاغور الیوم انکاکره یاخننده بولونور. کین سنهده یارسده ایدی. شاعرک قوتو آی ایشینی کجه لری وسکونی کونلرینه علاوه ایستدیک بو آورو یا کونلری چوقدر. فقط هر دفعه سندم روحک آخی بر حیرت ایله یانیدینی دوعش، ویه هندک آقشامزینده کی حضوره دوعشیدی. حریدن بر سنه اول لوندردده ایکن خسته اولمشیدی. نگاه دوردنه کیردیک صررده بر ایکنندی وقتی، چیچکرله دولو اولمده سنک نجره سندن بیکرجه انسانک کیدوب کلدیک بو بوک جاده به باقارق یاننده کی زائر شویله دیشیدی. «آورو یا ایلر بر مجادله حالیده در، هر طرفده حیات ایچون چین بر مجادله دن باشقه بر شی کورونور. بزحاجتدده روحلر مزک محنی ایچون سکون، تفکر وحضوره بر راقبرز. سزک حیات کزدده بونلر بر یوقدر.»

بو بوک شاعر «ملیت» آدی کتابنده آورو یا و آورو یا ایلر ایچون بویه سوله مشدی:

«آیا قلمز چیلقدی ونوملردم یاتوردی، غریبلر بزه آفاق قای کتیردیلر؛ فقط بونلر دارد، و آیا قلمز دها جوق مضطربدر.»

هندستان حریتنک الک بووک نکلهانی اولان بو شاعر، کوزله بنقاله کورفرزینک یانی باشنده سکوده آغاچلرینک کولک اندرزدیک «سکون پوردی» ند. چیلای آیاقلی هند جوجوقلری او قوتور. اولرله حریتنک نشیده لری و آزاد قوشلرک لغه سنی اوکره تیر.

«صنعت مضامیرلی» — دیون محمودیه مکرومیسسی و صنایع نفیسه مکتب عالیسی «تاریخ صناعات» معالی وحید بک افندی ک رودنه ک ترکیه به نقل استکازی صنعت جفنده کی مضاجاتی «درگاه» کله جک هفدن اعتبارأ رضمارله نقره باشلا بچقدر وحید بک افندی بووک بروقوق و صلاحیت و امتنا سز بر صحنه ترکیه به نقل استکازی هر اثر اسانه وادیانیزه قزاندریش بر شاه اثرور.

مسئول چاپیری: مصطفی نهاد

«محرر حیاتی تحت تأمینده کورورسه آرتق یازماز» اعتراضی ده بوجه پیش ره ایدره ک دیورکه «بازار کندیته رغماً بازار، چونکه باشقه تورلو بابه مشر».

برغزنده بوتقریری تدقیق ایدن برعمر، «بو، دیور، شاعر... معوث کدوشون دیک قدر قولای دکادر. قومیسون ویکری اعضای حقیقده صاحب تقریر به حظ ورمکدن باشقا برشی یا بایور».

ومته آقا رومانیک بر نظریه تأسیس ایدرک: «اوله دها لر وارکه صرف اضطراب آلتنده انکشاف ایشدر. بر ادب حزنک قارا کونشدن بحث ایدور، او قادار کونش که قارانلق شعا عارله بر جوق صنعت مقولنرینک آخی قلیلری آیدن لایور».

صالح زکینک تولومی — بو صوک آئی ایچنده تورک عربان عالی حزین بر افوله شاهد اولدی. سنه لردنری ولود برهنه جالیشارق ملکیتزک علم ساحه سنده کی مهم بر بوشانی دولدوران بو بوک ریاضیات استادی صالح ذکی، حیات، کوزلری بوسوتون قایبارق آرامزدن چکیلدی، کیتدی.

ذاتاً قیمتدار حیاتیک خبیث عاقبتی بر قاج سنه دیری همزی دلون ایدینوردی؛ کندیسی ایچین شفا بخش اولان بو تولوم نه یازیق که آرقاسنده بیر اقدینی بوشانی بوتون دهرینکلیله میدان چیقاردی. بز؛ مان بوتون داهیلر کی بو بووک آدمکده قیمتی حیاتنده، آرمزده ده و لاشیرکن شهبه سز که لایقوله آکلا ماماشدق. شیمیدی، سنه لر اولنک خاطر سنی اوز افلا شدر دجه بو مبارک وزوالی ملکیت ایچین بو حزین اولوک نه یامان برزبان اولدینی دها دهرین بر سورونده تقدیر ایدم جکز.

بر اقدینی کرمی آلم سکونیه کم بیلر قاج سنه دها بزه اونی حسرتله دوشوندوره جک!

بوکون اونی ده غیب استک: جناب حق بو بووک روحه رحمتی بزمده تسلیسی بخش ایشین.

«سرام السرام» مناسبتیه — بو اثر، طبی اعتبارله، مطبعه جیاق نقطه نظرلردن جذاً بر موفقتدر صوک زمانرده کتاباریز «فکر» ی طاشیمه لایق بر طرف اولق حیثیتندن دوشمشدر. نفاست طبع اعتبارله شایان دقت اولان بو اثر مع الاشف «ادبیات» ایچون بر حادته تشکیل ایدم جک قیمته اولقندن خیل اوزاق بولونونور. بو اثری مطالعه ایدن قاره، خلیل نهاد بک افندی بک بسط بر موضوع اوزره رنده درت بش سنه کوله بیله جک بر انسان تشکله اولدینی کورمکه کولمکدن اول حیرت ایدینور. خلیل نهاد بک افندی ایچون کولدورمه نک سزی و دستوری اوچ ساده شیده اجتماع ایشدر: طرزالافک شکلا تقلیدی، وثیقه لکی، فاضل احمد ویاجی کال اسملری. بناء علیه نفی طرزنده بر قصیده نک باشلانجده وثیقه لککندن شکایت، اورته کره دوعرو فاضل احمدی تذکار ونه یاتیده هر نه سورته اولورسه اولسون نیی کال اسمی یاد ایتک، نشه و جاذبه سنه ذوبولز برشی وجوده.

بر طاقم حاشیه لره تصادف استک. ختمنده دها اطرافیه معلومات ورمک اوزره شمدیک یالکز بونی خبر ورمکه اکثفا ایدینورز.

ادبیات و معیشت — بشینج نسخه مزده ارباب قلمک اثر لریله حیاتلری قازانوب قازانامه جق لرینه دائر بر فرانسیز غریبه سی طرفندن مورلش بر سؤاله ویرلش اولان مختلف جوا بلردن بعضلری نقل ایشدرک. یازری مسلاک ایدینه نلرک حیات، معیشت و اسبابال اندیشه سی یکی دکادر. دها ایکی سنه اول ارباب قلم جفنده حکومتک نظر علاقه سنی دعوت ایتک اوزره فرانسیز معوثاننده شایان دقت بر تقریر موضوع بحث اولمشدر. بو تقریرده دینیلوردی که:

«فرانسه ارباب قلمه مدیون اولقه برابر بونلر جفنده لازمکان صورته حرکت ایدلیدی طاهر در، آقاده می طرفندن ویرلمکده اولان نقدی مکالماتلر «ضماند زیاذه لاعل التعمین بر مکالمات» شکانه اولدینی کی نظارتجه ویرین میالغه بر آز کیف و تصادفه تابع و قولایجه، صدقه ماهیتی اکستاسبه صالحدر. بوندن طولای معین قانونی و مصدق مخصصات اعطاسی شایان ترجیح کورلمکده در.

محررله قارشى ابرازی مشروع اولان بوجاه و همتک قبول و تصدیق هیئت تقریریه ایچون تماماً شریف بخشدر. شخصی اندیشه لریک تسکین وازاله سنه بیله نزل ایتین و ذوق صنعتکارانه لری، فکر لریک آتشین فعالیتلری، حرص ایداعلری او اندیشه لریک نوقده ملوتان لایق واصل کیمسه لری طواهره رغماً شدت و مشکلاتیه نوزن حیات شرطلری — بزى شخصی مزینلرینک الک کوزلرلی، بیلک لریک الک علوی قسمی ادبیانه وقف ایدنلره ماده معاونه مکلف قیلور. بناء علیه بزمه امکان مساعده اولدینی قادار اولرله یاردم ایتلی بز. بو صورته یالکز هم شخصی، هم ده تشریبی بر امر اخیر دکل ملی تفکر ساحه سنی ده مدافعه ایش اولورز.»

صاحب تقریر بویه بر یاردمک مؤلفار و اثرلر اوزرنده حاصل ایدم جکی حسن تأثیری ایضاح ایتدکن عکره: «افندیلر، دیور، ارباب قلمک کرک کنجکک ایلک تجربه لرنده یولدن چؤیره جک قادار عظیم، کرک قوشقولاغش وجدانک، غروونک، استقلالک ندیه نجای اولان کریمه وانی تخطر بیور بیور میسکر؟ کم بیلر، بر نیوقلری بو مواع اوکنده مقهور، قیوریلوب قالمه شیمی در؟ «صوکرا (دورلن)، (دولیل آدم)، (بودلر) ک حیاتى خاطر لایور. سیاسی ذواتن، آقاده می اعضا سندن، تیارو و شعر اربا سندن یکر میسنی احوا ایدن بر قومیسون تکلیف ایدرکن قومیسونده کی مخالفک هر نوع مایل، التامی ازاله ایدم جکینی در میان ایدور، بو نمایدن علی الاکثر طرفدارانه بر صورته ویرین آقاده می مکالمات تقدیه سی قصد ایلره ک انتخاب ده دین، صنف، فرقه قیوددن آزاده قاله جفی ذکر ایلور.